

EKONOMİ POLİTİK

Ana Gündem Maddesi: Kronik İşsizlik

Erinç Yeldan, 25 Kasım 2009

Mevcut krizin 2001, ya da daha öncesinde yaşanmış olan krizlerden önemli bir farkı da Türkiye'nin siyasi gündemi ile ilgili. "İktisat", bundan önce kriz dalgalarından farklı olarak mevcut kriz sürecinde Türkiye'nin güncel gündeminde hemen hemen hiç ana gündem maddesi olarak algılanmadı. Bu gerçekte kuşkusuz iktidar partisinin becerikli manevraları olduğu kadar muhalif siyasi örgütlerin ve kitlesel meslek kuruluşlarının da çalışanların sorun ve taleplerini daha etkin bir toplumsal muhalafete olarak yansıtamamalarının da payı var.

Oysa 2008 sonrası Türkiye'nin Cumhuriyet tarihi boyunca yaşamış olduğu krizlerin en şiddetlisi ve uzun dönemlisi olarak karşımızda duruyor. Kriz dalgaları, sadece ulusal ekonomide değil, uluslararası düzeydeki yansımalarıyla kapitalizmin bir sistem olarak sorgulandığı bir konjonktür yaratmış durumda.

***

Krizin Türkiye ekonomisindeki seyri bahar aylarında göreceli bir toparlanmadan sonra, yaz sonuna doğru yeniden bir ikinci daralma tehlikesine işaret ediyor. Sanayi üretiminde Temmuz ayından beri gözlenen ikinci daralma ve işsizlik oranında yaşanan yeni artışlar, krizin reel ekonomideki yansımalarının ne kadar kalıcı olduğunu bir kez daha belgeliyor. TÜİK'in geçen hafta Temmuz-Eylül ayları ortalamasını yansıtan "Ağustos" verilerine göre işsizlik oranı % 13.4 iken, tarım dışı işsizlik oranı % 17'ye yükselmiş durumda.

İşgücü piyasalarına ait son verilere göre Türkiye genelinde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 927 bin kişi artarak 3 milyon 429 bin kişiye yükselmiştir. İşsizlik oranı ise 3.2 puanlık artış göstermiş; kentsel yerlerde işsizlik oranı 4.3 puanlık artışla % 16.5, kırsal yerlerde ise 1.3 puanlık artışla % 7.4 olmuştur.

Bu dönemdeki işsizlerin % 45'inin lise ve lise üstü eğitilmiş olduğu, yani göreceli olarak daha eğitilmiş işgücünde yaşanan işsizliğin, tamamın neredeyse yarısına ulaştığı anlaşılmaktadır. Bundan öte, işsizlerin % 27.3'ünün bir yıl ve daha uzun süredir iş aramakta olduğu görülmektedir. Demek ki yaklaşık her dört işsizden birisi *uzun süreli* olarak işsiz konumdadır.

TÜİK'in anket verilerine göre işsizlerin % 24.3'ünü çalıştığı iş geçici olup işi sona erenler, % 25'ini işten çıkarılanlar % 8.7'sini de işyerini kapatan/iflas edenler oluşturmaktadır. Yani, krizin doğrudan etkileri nedenleriyle işini kaybetmiş olan işgücü, toplam işsizlerin yüzde 60'ına ulaşmaktadır.

İşsizlik Türkiye'nin giderek "kronik", yapısal bir sorunu haline dönüşmektedir. Bu yapısal döngünün ana nedenlerini ve çözüm yollarını gelecek haftaki yazımda ele almayı arzuluyorum.

***

Bugün kamu çalışanları bir günlük uyarı grevindeler. Tüm kamu emekçilerine ve örgütlerine haklı davalarında başarılar dilekleriyle.